

**REPUBLIKA SRPSKA
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O JAVNIM PREDUZEĆIMA**

Banja Luka, oktobar 2025. godine

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O JAVNIM PREDUZEĆIMA**

Član 1.

U Zakonu o javnim preduzećima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 75/04 i 78/11) član 2. mijenja se i glasi:

„(1) Javno preduzeće, u smislu ovog zakona, jeste pravno lice koje je upisano u sudski registar kao privredno društvo u formi akcionarskog društva ili društva sa ograničenom odgovornošću i u čijem osnovnom kapitalu Republika Srpska ili jedinica lokalne samouprave ima, direktno ili indirektno, većinsko vlasništvo ili ostvaruje kontrolu po drugom osnovu.

(2) Javno preduzeće se osniva ili posluje radi sticanja dobiti ili ostvarivanja zakonom utvrđenog javnog interesa.

(3) Javna preduzeća, u smislu ovog zakona, kategorišu se na:

- a) javna preduzeća koja obavljaju tržišne djelatnosti radi sticanja dobiti,
- b) javna preduzeća koja obavljaju poslove od javnog interesa na netržišnoj osnovi, u skladu sa posebnim zakonom,
- v) javna preduzeća koja istovremeno obavljaju i tržišne djelatnosti radi sticanja dobiti i poslove od javnog interesa na netržišnoj osnovi.“

Član 2.

U članu 2a. u stavu 1. ispred riječi: „Obavljanje“ broj jedan u obostranoj zagradi briše se, a tačka b) mijenja se i glasi:

„b) odgovornosti, efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti,“.

Stav 2. briše se.

Član 3.

Član 3. mijenja se i glasi:

„Pojedini pojmovi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) javni organ je organ, tijelo, institucija ili pravno lice osnovano zakonom ili drugim propisom, koje obavlja javna ovlašćenja, vrši upravne ili druge poslove od javnog interesa ili pruža javne usluge u ime Republike Srpske, jedinice lokalne samouprave ili drugih nosilaca javnih ovlašćenja,

b) povezano lice je svaki zaposleni javnog preduzeća, uključujući i pojedince i zastupnike koje javno preduzeće imenuje za obavljanje određenih djelatnosti, svaki član nadzornog odbora i odbora za reviziju; svako pravno ili fizičko lice u čijem posrednom ili neposrednom vlasništvu je najmanje 5% od ukupnog zbira glasačkih prava javnog preduzeća,

v) odgovorno lice je svako lice kojem se zakonom ili statutom javnog preduzeća ili opisom posla dodjeljuje nadležnost za konkretan posao ili zadatak, odnosno svako lice kome je takva nadležnost utvrđena pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, ugovorom o radu ili drugim aktom,

g) nezavisni član nadzornog odbora je lice koje ne obavlja rukovodeće funkcije u javnom preduzeću, nije zaposleno u javnom preduzeću, nije član organa upravljanja ili

nadzora povezanih društava, nema vlasnički udio ili bilo koji drugi finansijski interes u javnom preduzeću, nije u poslovnoj saradnji s javnim preduzećem, te nije u odnosu koji bi mogao uticati na njegovu nezavisnost u obavljanju funkcije člana nadzornog odbora,

d) posebno nadzirano javno preduzeće je pravno lice pod direktnom ili indirektnom kontrolom Republike Srpske koje dvije uzastopne kalendarske godine ispunjava kriterijume velikog pravnog lica u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija,

đ) nadziranje ili nadzor je detaljno i sistematsko nadgledanje izvršenja bilo kojeg posla ili zadatka odgovornog lica, ili druge aktivnosti javnog preduzeća, pri čemu je njegov cilj da se otkrije i nadležnim organima prijavi moguća prevara ili druga nezakonita aktivnost i da se preduzmu mjere za disciplinsko kažnjavanje i otpuštanje odgovornih lica koja su u izvršavanju svojih poslova i radnih zadataka počinila povredu radne obaveze,

e) politika vlasništva je dokument kojim se utvrđuju svrha i ciljevi vlasničkog upravljanja, način unapređenja korporativnog upravljanja u javnim preduzećima i mehanizmi sprovođenja politike vlasništva u javnim preduzećima,

ž) kontrola po drugom osnovu podrazumijeva da javni organ ima pravo da imenuje većinu članova nadzornog organa, pravo veta ili odlučujući uticaj na donošenje strateških odluka javnog preduzeća, kao i da na osnovu posebnih prava, ugovora ili zakona, odlučuje o strateškim pitanjima javnog preduzeća kao što su budžet, prodaja značajne imovine, statusne promjene ili druga pitanja od suštinskog značaja za poslovanje javnog preduzeća,

z) jedinstveni informacioni sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Informacioni sistem) jeste elektronska platforma koja se uspostavlja radi sistemskog praćenja poslovanja javnih preduzeća,

i) javni interes podrazumijeva ostvarivanje ciljeva od opšteg značaja za društvo, naročito u oblasti pružanja javnih usluga (energetika, vodosnabdijevanje, upravljanje otpadom, javni prevoz i slično), realizacije strateških projekata, zaštite životne sredine, društvene uključenosti i ekonomskog razvoja Republike Srpske,

j) tržišna djelatnost je djelatnost koju javno preduzeće obavlja na tržištu, uz naplatu od krajnjih korisnika po tržišnoj ili regulisanoj cijeni, u smislu zakona kojim se uređuje rad regulatornih tijela, s ciljem ostvarivanja prihoda i dobiti,

k) poslovi od javnog interesa na netržišnoj osnovi su poslovi ili usluge koje javno preduzeće obavlja radi ostvarivanja javnog interesa utvrđenog zakonom, odlukom Vlade ili odlukom skupštine jedinice lokalne samouprave donesenom uz prethodnu saglasnost resornog ministarstva za poslove od republičkog značaja, a koji se sufinansiraju iz budžeta Republike Srpske, budžeta jedinice lokalne samouprave, međunarodnih donacija ili drugih izvora u smislu zakona kojim se uređuje budžetski sistem Republike Srpske,

l) javna preduzeća koja istovremeno obavljaju tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa dužna su da vode internu računovodstvenu evidenciju zasebno za tržišne djelatnosti i za poslove od javnog interesa, na način kojim se obezbjeđuje jasno razgraničenje ostvarenih prihoda i rashoda u vezi sa tim djelatnostima i poslovima.“

Član 4.

U članu 8. u stavu 1. poslije riječi: „člana“ dodaju se zapeta i riječi: „od kojih je najmanje jedan nezavisni član“.

Član 5.

Poslije člana 17. dodaje se novi član 17a, koji glasi:

„Član 17a.

(1) Javno preduzeće dužno je da tačno i blagovremeno unosi podatke o svom poslovanju u Informacioni sistem.

(2) Javno preduzeće dužno je da informacije o svom poslovanju, uključujući finansijske pokazatelje, podatke o organizacionoj strukturi i druge podatke od značaja za poslovanje javnog preduzeća učini dostupnim javnosti najkasnije u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka, putem svoje internet stranice ili na drugi primjeren način.“

Član 6.

U članu 22. poslije tačke z) dodaje se zapeta i nova tačka i), koja glasi:

„i) način realizacije ciljeva poslovanja sa ključnim pokazateljima učinka i rizike za ostvarenje postavljenih ciljeva“.

Član 7.

U članu 40. u tački ž) broj: „10.000“ zamjenjuje se brojem: „30.000“.

Član 8.

Član 46. mijenja se i glasi:

„(1) Upravni nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo privrede i preduzetništva.

(2) Nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona u vezi sa poslovanjem javnog preduzeća u skladu sa članom 46a. stav 2. ovog zakona vrše:

a) resorno ministarstvo za javna preduzeća koja su u njegovoj nadležnosti,

b) nadležna organizaciona jedinica u jedinici lokalne samouprave za javna preduzeća koja su u njenoj nadležnosti.

(3) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši republička uprava nadležna za inspekcijske poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.“

Član 9.

Poslije člana 46. dodaje se nova glava IVa i novi čl. 46a. i 46b, koji glase:

„IVa – SISTEM ZA KOORDINACIJU NADZORA JAVNIH PREDUZEĆA U REPUBLICI SRPSKOJ

Član 46a.

(1) Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Sistem za koordinaciju) uspostavlja se radi jačanja nadzora nad javnim preduzećima i doprinosu ekonomskom razvoju Republike Srpske.

(2) Sistem za koordinaciju čine:

a) Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada),

b) Tijelo za koordinaciju nadzora nad javnim preduzećima (u daljem tekstu: Tijelo za koordinaciju nadzora),

v) Ministarstvo finansija,

g) Investiciono-razvojna banka Republike Srpske,

d) resorna ministarstva,

đ) jedinice lokalne samouprave.

(3) Tijelo za koordinaciju nadzora, u saradnji sa drugim učesnicima u Sistemu za koordinaciju, obavlja sljedeće poslove:

- a) koordiniše prikupljanje i obrađuje podatke o javnim preduzećima,
- b) koordiniše pripremu analiza stanja u javnim preduzećima i preporuke politika,
- v) vodi Informacioni sistem,
- g) koordiniše izradu politike vlasništva,
- d) koordiniše aktivnosti nadzora nad javnim preduzećima,
- đ) obavlja i druge poslove u vezi sa koordinacijom nadzora nad javnim preduzećima.

(4) Ministarstvo finansija prati i izrađuje izvještaj o fiskalnim rizicima povezanim sa poslovanjem javnih preduzeća.

(5) Investiciono-razvojna banka Republike Srpske putem Akcijskog fonda upravlja akcijama Republike Srpske u javnim preduzećima.

(6) Tijelo za koordinaciju nadzora dostavlja objedinjeni izvještaj o poslovanju javnih preduzeća sa prijedlogom mjera Vladi, najmanje jednom godišnje.

(7) Politika vlasništva izrađuje se na srednjoročni period u skladu sa propisom kojim se uređuje strateško planiranje i donosi je Vlada.

(8) Vlada, na prijedlog resornog ministarstva, utvrđuje ciljeve poslovanja za javna preduzeća sa ključnim pokazateljima učinka.

(9) Vlada uredbom propisuje sadržaj, način i rokove za izradu i dostavljanje objedinjenog izvještaja.

Član 46b.

(1) Informacioni sistem obuhvata:

- a) registar javnih preduzeća,
- b) objedinjene finansijske i nefinansijske pokazatelje poslovanja javnih preduzeća,
- v) izvještaje o sprovođenju politike vlasništva,
- g) druge podatke od značaja za koordinaciju nadzora nad posebno nadziranim javnim preduzećima.

(2) Vlada uredbom propisuje način vođenja i sadržaj Informacionog sistema.

(3) Učesnici Sistema za koordinaciju su korisnici podataka iz Informacionog sistema.“

Član 10.

U članu 48. u stavu 1. u tački v) poslije riječi: „članom 12“ dodaju se zapeta i nove t. g) i d), koje glase:

„g) uprava ne unosi blagovremeno i tačno podatke o poslovanju u Informacioni sistem u skladu sa članom 17a. stav 1. ovog zakona,

d) uprava ne učini dostupnim javnosti informacije o poslovanju, uključujući finansijske pokazatelje, podatke o organizacionoj strukturi i druge podatke od značaja za poslovanje u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka u skladu sa članom 17a. stav 2. ovog zakona“.

U stavu 2. riječ: „do“ zamjenjuje se riječju: „od“.

Član 11.

Poslije člana 53. dodaje se novi član 53a, koji glasi:

„Član 53a.

Vlada, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, donosi sljedeće podzakonske akte:

- a) Uredbu o objedinjenom izvještaju o javnim preduzećima (46a. stav 9),
- b) Uredbu o jedinstvenom informacionom sistemu za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj (član 46b. stav 2).“

Član 12.

Poslije člana 56. dodaje se novi član 56a, koji glasi:

„Član 56a.

(1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na Sistem za koordinaciju primjenjuju se na posebno nadzirana javna preduzeća od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Odredbe ovog zakona koje se odnose na Sistem za koordinaciju primjenjuju se na ostala javna preduzeća po isteku roka od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.“

Član 13.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Broj:
Datum:

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Nenad Stevandić

OBRAZLOŽENJE

PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM PREDUZEĆIMA

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. t. 6. i 8. Ustava Republike Srpske, prema kojima, između ostalog, Republika Srpska uređuje i obezbjeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, osnovne ciljeve i pravce privrednog razvoja, te politiku i mjere za usmjeravanje razvoja. Takođe, ustavni osnov je sadržan i u članu 70. stav 2. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opšte akte.

II USKLAĐENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA ZA IZRADU ZAKONA I DRUGIH PROPISA REPUBLIKE SRPSKE

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo broj: 22.03-020-2785/25 od 2. oktobra 2025. godine, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII na član 68. t. 6. i 8. Ustava Republike Srpske, prema kojima, između ostalog, Republika Srpska uređuje i obezbjeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, osnovne ciljeve i pravce privrednog razvoja, te politiku i mjere za usmjeravanje razvoja. Takođe, u članu 70. stav 2. Ustava Republike Srpske utvrđeno je da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone, druge propise i opšte akte.

Ovaj sekretarijat je na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima, aktom broj: 22.03-020-1902/25 od 18. juna 2025. godine, dao pozitivno mišljenje, a Narodna skupština je Nacrt ovog zakona usvojila na Petnaestoj redovnoj sjednici, održanoj 9. jula 2025. godine.

Kao razlog za donošenje ovog zakona obrađivač ističe unapređenje pravnog okvira za upravljanje javnim preduzećima, radi postizanja većeg stepena transparentnosti, odgovornosti, efikasnosti i ekonomičnosti poslovanja, a u skladu sa usvojenim Ažuriranim akcionim planom Vlade Republike Srpske za reformu javnih preduzeća za period 2022–2026. godina.

Ovim zakonom vrši se i preciziranje definicije javnog preduzeća, dodatno se osnažuju odgovornost, efikasnost i ekonomičnost kao osnovna načela upravljanja javnim preduzećima i propisuje se izrada politike vlasništva kao strateškog dokumenta za unapređenje vlasničkog upravljanja.

Uvodi se pojam posebnog nadziranog javnog preduzeća i jasno razgraničenje između tržišnih djelatnosti i poslova od javnog interesa na netržišnoj osnovi, na način da se tržišna djelatnost definiše kao djelatnost koju preduzeće obavlja na tržištu uz naplatu od krajnjih korisnika, a poslovi od javnog interesa na netržišnoj osnovi definišu se kao poslovi koji se sufinansiraju iz budžeta ili drugih izvora u smislu posebnog zakona.

Radom Sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj omogućava se koordinisano i efikasnije vršenje nadzora nad javnim preduzećima i doprinosi se ekonomskom razvoju Republike Srpske.

Narodna skupština Republike Srpske je na istoj sjednici donijela Zaključak broj: 02/1-021-857/25 od 9. jula 2025. godine, kojim je odlučeno je da se Nacrt zakona o

izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima uputi na javnu raspravu. Centralna javna rasprava održana je 29. jula 2025 godine u Privrednoj komori Republike Srpske.

Prijedlogom ovog zakona u odnosu na Nacrt izvršene su korekcije u članu 3, kojim se mijenja član 3. tačka 1) Zakona, i to na način da je propisana obaveza javnih preduzeća koja istovremeno obavljaju tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa da vode internu računovodstvenu evidenciju zasebno za tržišne djelatnosti i za poslove od javnog interesa. Ovim je obezbijeđeno jasno razgraničenje prihoda i rashoda, što doprinosi većoj transparentnosti i odgovornosti u korišćenju javnih sredstava. U članu 8, kojim se mijenja član 46. stav 2. Zakona, jasnije je definisano na šta se odnosi nadzor resornih ministarstava i nadležne organizacione jedinice u jedinicama lokalne samouprave. Takođe, u članu 46a. stav 6. dodatno je propisano da objedinjeni izvještaj, pored informacija o stanju, sadrži i prijedlog mjera, čime se funkcija izvještavanja unapređuje jer se, pored informisanja, obezbjeđuje i formulisanje konkretnih prijedloga za poboljšanje poslovanja i upravljanja javnim preduzećima.

U skladu sa Smjernicama za konsultacije u izradi propisa i drugih opštih akata („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 86/22), obrađivač je ovaj zakon objavio na internet stranici Ministarstva privrede i preduzetništva, te izvršio konsultacije sa relevantnim subjektima iz ove oblasti.

Sekretarijat je uputio određene sugestije koje su se odnosile na poboljšanje formulacija teksta Prijedloga, a koje je obrađivač prihvatio i ugradio u tekst Zakona.

Sekretarijat konstatuje da je ovaj zakon usklađen sa Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14).

Budući da je Republički sekretarijat za zakonodavstvo utvrdio da je ovaj prijedlog usklađen sa Ustavom, pravnim sistemom Republike i Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske, mišljenja smo da se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima može uputiti dalje na razmatranje.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Prema Mišljenju Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju broj: 17.03-020-2810/25 od 3. oktobra 20205. godine, a nakon uvida u propise EU i analize odredaba Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima, nisu ustanovljeni sekundarni obavezujući izvori prava EU koji su relevantni za predmet uređivanja dostavljenog propisa. Zbog toga u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „Neprimjenjivo“. Konstatujemo da je u svom radu izrađivač konsultovao Smjernice OECD za korporativno upravljanje u preduzećima u državnom vlasništvu, izdanje 2015. godina¹.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Predložene izmjene i dopune predstavljaju usaglašavanje sa međunarodnim standardima korporativnog upravljanja, smjernicama Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj – OECD (*Organisation for Economic Cooperation and Development*) i preporukama Svjetske banke za reformu javnih preduzeća.

Poziv na javnu raspravu objavljen je na internet stranici Ministarstva privrede i preduzetništva i Privredne komore Republike Srpske, a centralna javna rasprava održana je u Privrednoj komori Republike Srpske. Na tekst Prijedloga zakona pribavljena su mišljenja nadležnih republičkih organa uprave, predstavnika poslovne zajednice i ostalih

¹ OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises, 2015 Edition.

zainteresovanih subjekata. Prilikom izrade konačnog teksta zakona razmotreni su svi izneseni prijedlozi i dostavljena mišljenja, a prihvaćeni su oni koji su ocijenjeni kao opravdani i konstruktivni i koji doprinose ostvarivanju ciljeva ovog zakona.

Ovim zakonom precizira se definicija javnog preduzeća, dodatno se osnažuju odgovornost, efikasnost i ekonomičnost kao osnovna načela upravljanja javnim preduzećima, propisuje se izrada Politike vlasništva, kao strateškog dokumenta za unapređenje vlasničkog upravljanja i uspostavlja se Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj.

Zakonom se jasno definiše javno preduzeće kao privredno društvo u većinskom javnom vlasništvu ili pod kontrolom javnog organa, a uvodi se i pojam „kontrola po drugom osnovu“. Ova formulacija omogućava obuhvatanje svih relevantnih pravnih lica koja se faktički nalaze pod javnom kontrolom, bez obzira na formalni vlasnički udio.

Uvodi se pojam „posebno nadzirano javno preduzeće“ i definiše se kao pravno lice pod direktnom ili indirektnom kontrolom Republike Srpske koje dvije uzastopne kalendarske godine ispunjava kriterijume velikog pravnog lica u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija. Ovakva kategorizacija omogućava primjenu pojačanih mjera nadzora nad radom javnih preduzeća, koje su od najvećeg značaja za javne finansije.

Zakon uvodi i jasno razgraničenje između tržišnih djelatnosti i poslova od javnog interesa na netržišnoj osnovi, na način da se tržišna djelatnost definiše kao djelatnost koju javno preduzeće obavlja na tržištu uz naplatu od krajnjih korisnika, a poslovi od javnog interesa na netržišnoj osnovi definišu se kao poslovi koji se sufinansiraju iz budžeta ili drugih izvora, u smislu zakona kojim se uređuje budžetski sistem Republike Srpske. Javna preduzeća koja istovremeno obavljaju tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa dužna su da vode internu računovodstvenu evidenciju zasebno za tržišne djelatnosti i za poslove od javnog interesa, na način kojim se obezbjeđuje jasno razgraničenje ostvarenih prihoda i rashoda u vezi sa tim djelatnostima i poslovima, a u svrhu transparentnosti i odgovornosti u korišćenju javnih sredstava.

Uspostavlja se novi Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća kao novina u odnosu na raniji model utvrđen Odlukom o uspostavljanju Sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj iz 2021. godine. Dok je prethodni sistem bio ograničen na nadzor nad javnim preduzećima od posebnog interesa i ona u kojima Vlada vrši funkciju skupštine akcionara, tj. posebno nadziranim javnim preduzećima, novi Sistem za koordinaciju nadzora se značajno proširuje i u obuhvatu i u institucionalnom kapacitetu. Sistem za koordinaciju nadzora obuhvata javna preduzeća u punom kapacitetu, više organa i institucija koje imaju jasno utvrđene nadležnosti, čime se omogućava koordinisano i efikasnije vršenje nadzora nad javnim preduzećima. Sistem za koordinaciju nadzora obuhvata više institucija sa jasno definisanim nadležnostima, a čine ga: Vlada Republike Srpske, Tijelo za koordinaciju nadzora, resorna ministarstva, Ministarstvo finansija, Investiciono-razvojna banka Republike Srpske i jedinice lokalne samouprave.

Tijelo za koordinaciju nadzora dobija nadležnost za upravljanje Informacionim sistemom i koordinaciju pripreme objedinjenih izvještaja, izrade politika vlasništva i praćenje performansi javnih preduzeća. Jedinstveni informacioni sistem predstavlja elektronsku platformu koja obuhvata finansijske i nefinansijske i druge pokazatelje i podatke od značaja za poslovanje. Takvim sistemom obezbjeđuje se bolji vlasnički nadzor baziran na ažurnim i relevantnim podacima o poslovanju javnih preduzeća.

Zakonom se propisuje izrada politike vlasništva, a to je dokument kojim se utvrđuje svrha i ciljevi vlasničkog upravljanja i izrađuje se na srednjoročnoj osnovi u skladu sa propisom kojim se uređuje strateško planiranje i donosi ga Vlada.

S ciljem sprečavanja sukoba interesa i jačanja nadzorne funkcije, propisuje se uvođenje u nadzorni odbor javnih preduzeća najmanje jednog nezavisnog člana, u smislu da

je nezavisni član lica koje ne obavlja rukovodeće funkcije u javnom preduzeću, nije zaposleno u javnom preduzeću, nije član organa upravljanja ili nadzora povezanih društava, nema vlasnički udio ili bilo koji finansijski i drugi interes u javnom preduzeću.

Zakonom se predviđa da odredbe koje se odnose na uspostavljanje Sistema za koordinaciju nadzora, za posebno nadzirana javna preduzeća stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“, a na ostala javna preduzeća odredbe se primjenjuju nakon dvije godine od donošenja ovog zakona. Time se omogućava postepena adaptacija i razvoj neophodnih kapaciteta za sprovođenje reforme javnih preduzeća.

V OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Članom 1. vrši se izmjena člana 2. s ciljem preciziranja pojma „javno preduzeće“ i uvođenja pojma „kontrole po drugom osnovu“. Istim članom vrši se i kategorizacija javnih preduzeća u skladu sa prirodom njihove djelatnosti.

Članom 2. vrši se dopuna principa u članu 2a. stav 1. tačka b) na kojima počiva upravljanje javnim preduzećima, uvođenjem pojmova „efikasnost“ i „ekonomičnost“. Stav 2. briše se radi obezbjeđivanja dosljednosti i izbjegavanja nepotrebnog ponavljanja odredaba koje su već obuhvaćene, s obzirom na to da je princip transparentnosti sada izričito obuhvaćen u stavu 1. tačka b) istog člana.

Članom 3. propisuje se dopuna definicija u članu 3, radi uvođenja novih pojmova koji su od značaja za primjenu Zakona: nezavisni član nadzornog odbora, posebno nadzirano javno preduzeće, politika vlasništva, kontrola po drugom osnovu, jedinstveni informacioni sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj, javni interes, tržišna djelatnost, poslovi od javnog interesa na netržišnoj osnovi i javna preduzeća koja istovremeno obavljaju i tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa. Cilj ovih dopuna je obezbjeđivanje preciznosti u tumačenju i primjeni Zakona.

Članom 4. propisuje se u članu 8. stav 1. obaveza da nadzorni odbori javnih preduzeća moraju imati najmanje jednog nezavisnog člana, radi obezbjeđenja profesionalnog i nepristrasnog nadzora, smanjenja uticaja sukoba interesa i unapređenja korporativnog upravljanja.

Članom 5. propisuje se novi član 17a, kojim se definiše obaveza javnih preduzeća da unose podatke u Informacioni sistem, uz obezbjeđivanje javne dostupnosti podataka o poslovanju. Ovim rješenjem se jača transparentnost i nadzor nad radom javnih preduzeća.

Članom 6. vrši se dopuna člana 22. tako što se dodaje nova tačka i), kojom se propisuje da upravljački dokumenti moraju da sadrže način realizacije ciljeva poslovanja i identifikaciju rizika, čime se unapređuje sistem upravljanja rizicima u javnim preduzećima.

Članom 7. vrši se izmjena u članu 40, odnosno u tački ž) mijenja se iznos, odnosno prag vrijednosti za obavezno potpisivanje ugovora od strane dva direktora, povećava se sa 10.000 KM na 30.000 KM. Cilj ove izmjene je prilagođavanje realnim ekonomskim inflatornim okolnostima i tržišnim cijenama, te da bi se olakšalo svakodnevno poslovanje javnih preduzeća.

Članom 8. mijenja se član 46. i proširuju se ovlašćenja organa nadzora i inspekcije u odnosu na primjenu Zakona, preciziraju se subjekti nadzora i njihove nadležnosti.

Članom 9. propisuje se dodavanje novih čl. 46a. i 46b. Članom 46a. definiše se Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća radi obezbjeđenja integrisanog i usklađenog nadzora nad radom javnih preduzeća. Članom 46b. definiše se Jedinstveni informacioni sistem, propisujući njegove funkcionalne i tehničke elemente.

Članom 10. propisuju se prekršajne odredbe u članu 48. stav 1. kojima se sankcioniše propuštanje obaveza unosa i objavljivanja podataka u Informacionom sistemu, čime se jača

mehanizam odgovornosti i obezbjeđuje dosljedna primjena Zakona. U stavu 2. povećava se novčana kazna za odgovorno lice, čime se unapređuje sistem sankcionisanja i podstiče usklađenost sa Zakonom.

Članom 11. dodaje se novi član 53a. kojima se definiše obaveza donošenja podzakonskih akata u roku od šest mjeseci od stupanja Zakona na snagu, radi obezbjeđenja preduslova za primjenu novih zakonskih rješenja.

Članom 12. dodaje se novi član 56a. u vezi sa primjenom odredaba Zakona koje se odnose na uspostavljanje Sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća, s ciljem obezbjeđenja prelaznog perioda za sprovođenje novog modela nadzora.

Članom 13. propisuje se stupanje na snagu ovog zakona.

VI RAZLIKE PRIJEDLOGA U ODNOSU NA NACRT ZAKONA

Narodna skupština Republike Srpske je na 15. redovnoj sjednici, održanoj 9. jula 2025. godine, usvojila Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima i donijela Zaključak broj: 02/1-021-857/25 od 9. jula 2025. godine, koji je objavljen u „Službenom glasniku Republike Srpske“, broj 60/25. Ovim zaključkom odlučeno je da se Nacrt zakona uputi na javnu raspravu, jer se njim uređuju pitanja od posebnog značaja za građane i neophodno je konsultovati organe, organizacije, naučne i stručne institucije i zainteresovane građane. Javna rasprava sprovedena je putem poziva koji je objavljen na internet stranici Ministarstva privrede i preduzetništva i Privredne komore Republike Srpske, a centralna javna rasprava održana je 29. jula 2025. godine u Privrednoj komori Republike Srpske.

Nakon sprovedene javne rasprave, razmotreni su svi prijedlozi za izmjene Nacrta zakona koji su dati tokom razmatranja zakona u skupštinskoj proceduri, u toku javne rasprave i u okviru rada radne grupe koja je bila zadužena za izradu zakona, te su u tekstu Prijedloga zakona izvršene određene korekcije radi preciziranja pojedinih odredaba. Ove korekcije doprinijele su cjelishodnijim rješenjima i pravilnijoj primjeni zakona u praksi.

U članu 3, kojim se mijenja član 3. tačkom 1) jasnije je propisana obaveza javnih preduzeća, koja istovremeno obavljaju tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa, da vode internu računovodstvenu evidenciju zasebno za tržišne djelatnosti i za poslove od javnog interesa. Ovim je obezbijeđeno jasno razgraničenje prihoda i rashoda, što doprinosi većoj transparentnosti i odgovornosti u korišćenju javnih sredstava.

U članu 8, kojim se mijenja član 46. stav 2, precizirano je da se nadzor nad primjenom odredaba zakona u vezi sa poslovanjem javnih preduzeća odnosi na uspostavljeni Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća iz člana 46a. stav 2. Na ovaj način jasnije je definisano na šta se odnosi nadzor resornih ministarstava i nadležne organizacione jedinice u jedinicama lokalne samouprave, dok će postupak i način primjene biti bliže uređeni podzakonskim aktom.

U članu 9, kojim se dodaju novi čl. 46a. i 46b, u članu 46a. u stavu 6. dodatno je propisano da objedinjeni izvještaj o poslovanju javnih preduzeća, pored informacija o stanju, sadrži i prijedlog mjera, čime se funkcija izvještavanja unapređuje jer se, pored informisanja, obezbjeđuje i formulisanje konkretnih prijedloga za poboljšanje poslovanja i upravljanja javnim preduzećima.

Tokom javne rasprave i skupštinske diskusije iznijeti su i određeni prijedlozi koji nisu prihvaćeni u konačnom tekstu zakona.

Prijedlozi da većina ili svi članovi nadzornog odbora budu nezavisni članovi i da zaposleni radnici u javnom preduzeću ne mogu biti članovi nadzornog odbora nisu prihvaćeni zbog rizika od gubitka stručnog znanja i iskustva u upravljanju javnim preduzećem, kao i zbog mogućih teškoća u pronalaženju dovoljnog broja kvalifikovanih nezavisnih članova u

manjim lokalnim zajednicama. Usvojenim kombinovanim modelom obezbjeđuje se bolja funkcionalnost nadzornog odbora, jer članovi povezani sa preduzećem imaju znanje u vezi sa njegovim poslovanjem, a nezavisni član obezbjeđuje kontrolu sukoba interesa. Model sa najmanje jednim nezavisnim članom nadzornog odbora usklađen je sa evropskom praksom, standardima OECD i rješenjima u okruženju.

Prijedlog za skraćivanje dvogodišnjeg roka za primjenu odredaba zakona koje se odnose na Sistem za koordinaciju nadzora u preduzećima koja nisu svrstana u kategoriju posebno nadziranih javna preduzeća nije prihvaćen, s obzirom na to da je neophodan određeni period za adekvatnu pripremu i izgradnju tehničkih i ljudskih kapaciteta, uključujući i obuku radnika, a što su kao nužan preduslov istakli predstavnici jedinica lokalne zajednice.

Prijedlog za povećanje sankcija i jačanje mehanizama odgovornosti već je ugrađen u tekst zakona kroz propisivanje obaveze dostavljanja podataka i izvještaja o poslovanju, kao i obaveze objavljivanja svih podataka od značaja za poslovanje javnog preduzeća. U tom smislu uvedene su i nove prekršajne odredbe. Postojeće kaznene odredbe ocijenjene su kao primjerene u skladu sa Zakonom o prekršajima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 63/14, 36/15, 110/16, 100/17, 19/21 i 90/23).

Određeni prijedlozi nisu prihvaćeni iz razloga što se odnose na materiju koja nije predmet Zakona o javnim preduzećima.

Tako se izbor članova nadzornog odbora vrši u skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 41/03), te se pitanje njihove kvalifikacije i članstva u političkim strankama treba razmatrati u okviru tog zakona.

Prijedlozi koji se tiču propisivanja uslova u pogledu stručnih kvalifikacija i odgovarajućeg radnog iskustva u oblasti interne revizije u javnim preduzećima nisu prihvaćeni jer ova materija nije predmet Zakona o javnim preduzećima, već se uređuje posebnim zakonom o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru, što je rješenje primijenjeno i u zakonodavstvima zemalja regiona.

Pitanje restrukturiranja javnih preduzeća propisano je drugim zakonima, dok je u Ažuriranom akcionom planu Vlade Republike Srpske za reformu javnih preduzeća u okviru Strateškog potcila br. 3.1. predviđeno uspostavljanje institucionalnih mehanizama za podršku restrukturiranju i tranziciji javnih preduzeća, za šta su zaduženi nadležni organi.

Prijedlozi u vezi sa zabranom tajnih klauzula u ugovorima i uvođenjem obaveze video-nadzora prilikom sprovođenja tenderskih postupaka nisu prihvaćeni, jer se ova pitanja uređuju drugim propisima, prije svega zakonom kojim se regulišu javne nabavke, kao i kroz ugovornu praksu.

VII PROCJENA UTICAJA ZAKONA, DRUGIH PROPISA I OPŠTIH AKATA NA UVOĐENJU NOVIH, IZMJENU ILI UKIDANJE POSTOJEĆIH FORMALNOSTI KOJE OPTEREĆUJU PRIVREDNO POSLOVANJE

Ministarstvo privrede i preduzetništva, kao obrađivač Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima, sproveo je sljedeće metodološke korake procjene uticaja propisa u postupku izrade Prijedloga ovog zakona popunjavanjem Obrasca 1. procjene uticaja nacrt/prijedloga zakona:

U vezi s problemom koji se želi riješiti, utvrđeno je da važeći zakon nije usklađen sa smjernicama Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj o korporativnom upravljanju javnim preduzećima, zatim nepostojanje strateškog dokumenta kojim se definišu ciljevi, očekivanja i okviri upravljanja javnim preduzećima u vlasništvu Republike Srpske, nepostojanje jedinstvenog informacionog sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj, a što je onemogućavalo blagovremenu i sistemsku analizu učinka javnih

preduzeća i podršku donošenja odluka na nivou Vlade Republike Srpske i resornih ministarstava. Takođe, ne postoji ni jasno razgraničenje između javnih preduzeća koja obavljaju tržišnu djelatnost radi sticanja dobiti i javnih preduzeća koja obavljaju poslove od javnog interesa na netržišnoj osnovi. Postojala je potreba i za unapređenjem nezavisnosti nadzornih odbora.

Cilj donošenja zakona je unapređenje efikasnog, odgovornog i transparentnog upravljanje javnim preduzećima, a kao posebni ciljevi ističu se jačanje nadzora nad radom javnih preduzeća uspostavljanjem sistema za koordinaciju nadzora, odnosno uvođenjem jedinstvenog informacionog sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj, kao i jačanje nezavisnosti nadzornih odbora.

U vezi sa uticajem na javne budžete, utvrđeno je da se sprovođenje predloženih rješenja, uključujući uspostavljanje Sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj i jedinstvenog informacionog sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj, planira u okviru postojećih institucionalnih kapaciteta i redovnih budžetskih okvira nadležnih organa, kao i uz podršku međunarodnih partnera kroz postojeće reformske i donatorske programe. Definisanje politike vlasništva i jasno razdvajanje tržišnih i netržišnih djelatnosti će doprinijeti boljem strateškom planiranju i efikasnijem korišćenju javnih sredstava.

Kada je u pitanju uticaj na poslovanje, Prijedlog zakona će pozitivno uticati na privredu jer doprinosi unapređenju korporativnog upravljanja i povećava transparentnost poslovanja javnih preduzeća. S obzirom na to da se Prijedlogom zakona uspostavlja Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj, koji se za razliku od ranije uspostavljenog modela nadzora javnih preduzeća značajno proširuje, kako u pogledu obuhvata tako i u pogledu institucionalnog kapaciteta, to će za javna preduzeća značiti obavezu da tačno i blagovremeno unose podatke o svom poslovanju u jedinstveni informacioni sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća. Pored toga, obavezni su da informacije o svom poslovanju učine dostupnim i javnosti, putem svoje internet stranice ili na drugi primjeren način. Za „posebno nadzirana javna preduzeća“, a s obzirom na to da su u pitanju velika preduzeća od značaja za finansije, propisane su pojačane mjere nadzora i primjena odredaba koje se odnose na Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća od dana stupanja na snagu predmetnog zakona, dok na ostala javna preduzeća te odredbe se primjenjuju nakon prelaznog perioda od dvije godine od dana stupanja na snagu zakona. Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema za koordinaciju nadzora javnih preduzeća će omogućiti da se na osnovu ažurnih i relevantnih podataka o poslovanju sistemski prati rad javnih preduzeća. Prijedlog zakona uvodi obavezu da najmanje jedan član nadzornog odbora treba da bude nezavisni član, a što će jačati profesionalnost i nepristrasnost nadzora.

Prijedlog zakona ne propisuje formalnosti.

U pogledu socijalnih uticaja, utvrđeno je da Prijedlog zakona neće imati direktan uticaj u ovom dijelu.

U vezi sa uticajem na životnu sredinu, Prijedlog zakona nema uticaja.

Kada je u pitanju praćenje sprovođenja propisa, putem nadzora koje će sprovesti Ministarstvo privrede i preduzetništva dobiće se ključni pokazatelji primjene zakona. Kontrolu poslovanja javnih preduzeća obavljaće i resorna ministarstva u okviru svojih nadležnosti, odnosno nadležne organizacione jedinice u jedinicama lokalne samouprave za javna preduzeća koja su u njihovoj nadležnosti. Efekti primjene zakona vrednovaće se na osnovu sljedećih pokazatelja: javna preduzeća unose podatke u jedinstveni informacioni sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj, usvojena politika vlasništva od strane Vlade Republike Srpske za javna preduzeća u većinskom vlasništvu, javna preduzeća su razdvojila tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa u računovodstvenoj evidenciji, nadzorni odbori imaju najmanje jednog nezavisnog člana, obim

i kvalitet javno dostupnih podataka o poslovanju javnih preduzeća, kao i efekti poslovanja javnih preduzeća.

Ministarstvo privrede i preduzetništva je, prilikom primjene skraćenog procesa procjene uticaja propisa, postupilo u skladu sa metodologijom propisanom u t. VI i VIII Odluke o procjeni uticaja propisa.

VIII UČEŠĆE JAVNOSTI I KONSULTACIJE U IZRADI ZAKONA

U skladu sa članom 36. stav 1. tačka 9) Poslovnika o radu Vlade Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 123/18) i Smjernicama za konsultacije u izradi propisa i drugih opštih akata („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 86/22) obrađivač je utvrdio da je ovaj zakon od interesa za javnost.

Shodno tome, tekst Prijedloga zakona objavljen je na internet stranici Vlade Republike Srpske, Ministarstva privrede i preduzetništva, radi dostavljanja primjedaba i sugestija.

Poziv na javnu raspravu objavljen je na internet stranici Ministarstva privrede i preduzetništva i Privredne komore Republike Srpske, a centralna javna rasprava održana je u Privrednoj komori Republike Srpske.

Na tekst Prijedloga zakona pribavljena su mišljenja nadležnih republičkih organa uprave, predstavnika poslovne zajednice i ostalih zainteresovanih subjekata.

Prilikom izrade konačnog teksta zakona uzeti su u obzir svi izneseni prijedlozi i dostavljena mišljenja, a prihvaćeni su oni prijedlozi i mišljenja koja su ocijenjena kao opravdana i konstruktivna i koja doprinose ostvarivanju ciljeva ovog zakona.

IX FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstava iz budžeta Republike Srpske. Podzakonski akti koji se donose na osnovu ovog zakona biće izrađeni u okviru postojećih kapaciteta Vlade i nadležnih institucija. Razvoj Informacionog sistema i aktivnosti Tijela za koordinaciju nadzora biće finansirani kroz redovne budžetske stavke nadležnih organa i putem podrške međunarodnih partnera u okviru reformskih programa.

ZAKON O JAVNIM PREDUZEĆIMA

(Tekst predloženih izmjena i dopuna ugrađen u osnovni tekst Zakona)

Član 2.

(1) Javno preduzeće, u smislu ovog zakona, jeste pravno lice koje je upisano u sudski registar kao privredno društvo u formi akcionarskog društva ili društva sa ograničenom odgovornošću i u čijem osnovnom kapitalu Republika Srpska ili jedinica lokalne samouprave ima, direktno ili indirektno, većinsko vlasništvo ili ostvaruje kontrolu po drugom osnovu.

(2) Javno preduzeće se osniva ili posluje radi sticanja dobiti ili ostvarivanja zakonom utvrđenog javnog interesa.

(3) Javna preduzeća, u smislu ovog zakona, kategorišu se na:

- a) javna preduzeća koja obavljaju tržišne djelatnosti radi sticanja dobiti,
- b) javna preduzeća koja obavljaju poslove od javnog interesa na netržišnoj osnovi, u skladu sa posebnim zakonom,
- v) javna preduzeća koja istovremeno obavljaju i tržišne djelatnosti radi sticanja dobiti i poslove od javnog interesa na netržišnoj osnovi.

Član 2a.

Obavljanje djelatnosti preduzeće iz člana 2. ovog zakona zasniva na sljedećim principima:

- a) jednakom tretmanu (nediskriminaciji) i slobodi osnivanja i pružanja usluga,
- b) odgovornosti, efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti,**
- v) zabrani sporazuma javnih preduzeća koja imaju za posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu,
- g) zabrani zloupotrebe dominantnog položaja,
- d) nadziranju pomoći koju dodjeljuju davaoci državne pomoći davanjem povlastica određenim preduzećima ili proizvodnji određene robe, radi izbjegavanja narušavanja konkurencije,
- đ) preventivnom nadziranju objedinjavanja preduzeća,
- e) liberalizaciji određenih djelatnosti od opšteg interesa radi sprečavanja razvoja monopolističkih tendencija,
- ž) osiguranju transparentnosti finansijskih odnosa između Republike Srpske, odnosno jedinice lokalne samouprave i javnih preduzeća i
- z) vođenju zasebnih računa, tako da se jasno razgraniče troškovi i prihodi povezani sa različitim djelatnostima.

Član 3.

Pojedini pojmovi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- a) javni organ je organ, tijelo, institucija ili pravno lice osnovano zakonom ili drugim propisom, koje obavlja javna ovlašćenja, vrši upravne ili druge poslove od javnog interesa ili pruža javne usluge u ime Republike Srpske, jedinice lokalne samouprave ili drugih nosilaca javnih ovlašćenja,

b) povezano lice jeste svaki zaposleni javnog preduzeća, uključujući i pojedince i zastupnike koje javno preduzeće imenuje za obavljanje određenih djelatnosti, svaki član nadzornog odbora i odbora za reviziju; svako pravno ili fizičko lice u čijem posrednom ili neposrednom vlasništvu je najmanje 5% od ukupnog zbira glasačkih prava javnog preduzeća,

v) odgovorno lice je svako lice kojem se zakonom ili statutom javnog preduzeća ili opisom posla dodjeljuje nadležnost za konkretan posao ili zadatak, odnosno svako lice kome je takva nadležnost utvrđena pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, ugovorom o radu ili drugim aktom,

g) nezavisni član nadzornog odbora je lice koje ne obavlja rukovodeće funkcije u javnom preduzeću, nije zaposleno u javnom preduzeću, nije član organa upravljanja ili nadzora povezanih društava, nema vlasnički udio ili bilo koji drugi finansijski interes u javnom preduzeću, nije u poslovnoj saradnji s javnim preduzećem, nije u odnosu koji bi mogao uticati na njegovu nezavisnost u obavljanju funkcije člana nadzornog odbora,

d) posebno nadzirano javno preduzeće je pravno lice pod direktnom ili indirektnom kontrolom Republike Srpske koje dvije uzastopne kalendarske godine ispunjava kriterijume velikog pravnog lica u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija,

đ) nadziranje ili nadzor je detaljno i sistematsko nadgledanje izvršenja bilo kojeg posla ili zadatka odgovornog lica, ili druge aktivnosti javnog preduzeća, pri čemu je njegov cilj da se otkrije i nadležnim organima prijavi moguća prevara ili druga nezakonita aktivnost i da se preduzmu mjere za disciplinsko kažnjavanje i otpuštanje odgovornih lica koja su u izvršavanju svojih poslova i radnih zadataka počinila povredu radne obaveze,

e) politika vlasništva je dokument kojim se utvrđuju svrha i ciljevi vlasničkog upravljanja, način unapređenja korporativnog upravljanja u javnim preduzećima i mehanizmi sprovođenja politike vlasništva u javnim preduzećima,

ž) kontrola po drugom osnovu podrazumijeva da javni organ ima pravo da imenuje većinu članova nadzornog organa, pravo veta ili odlučujući uticaj na donošenje strateških odluka javnog preduzeća, kao i da na osnovu posebnih prava, ugovora ili zakona, odlučuje o strateškim pitanjima javnog preduzeća kao što su budžet, prodaja značajne imovine, statusne promjene ili druga pitanja od suštinskog značaja za poslovanje javnog preduzeća,

z) jedinstveni informacioni sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Informacioni sistem) jeste elektronska platforma koja se uspostavlja radi sistemskog praćenja poslovanja javnih preduzeća,

i) javni interes podrazumijeva ostvarivanje ciljeva od opšteg značaja za društvo, naročito u oblasti pružanja javnih usluga (energetika, vodosnabdijevanje, upravljanje otpadom, javni prevoz i slično), realizacije strateških projekata, zaštite životne sredine, društvene uključenosti i ekonomskog razvoja Republike Srpske,

j) tržišna djelatnost je djelatnost koju javno preduzeće obavlja na tržištu, uz naplatu od krajnjih korisnika po tržišnoj ili regulisanoj cijeni, u smislu zakona kojim se uređuje rad regulatornih tijela, s ciljem ostvarivanja prihoda i dobiti,

k) poslovi od javnog interesa na netržišnoj osnovi su poslovi ili usluge koje javno preduzeće obavlja radi ostvarivanja javnog interesa utvrđenog zakonom, odlukom Vlade ili odlukom skupštine jedinice lokalne samouprave donesenom uz prethodnu saglasnost resornog ministarstva za poslove od republičkog značaja, a koji se sufinansiraju iz budžeta Republike Srpske, budžeta jedinice lokalne samouprave, međunarodnih donacija ili drugih izvora u smislu zakona kojim se uređuje budžetski sistem Republike Srpske,

l) javna preduzeća koja istovremeno obavljaju tržišne djelatnosti i poslove od javnog interesa dužna su da vode internu računovodstvenu evidenciju zasebno za tržišne djelatnosti i za poslove od javnog interesa, na način kojim se obezbjeđuje jasno razgraničenje ostvarenih prihoda i rashoda u vezi sa tim djelatnostima i poslovima.

Član 8.

(1) Nadzorni odbor sastoji se od najmanje tri člana, **od kojih je najmanje jedan nezavisni član.**

(2) Akcionari ili članovi društva koji imaju najmanje 5% glasačkih prava imaju pravo na jedno mjesto u nadzornom odboru.

(3) Člana nadzornog odbora iz reda akcionara ili članova društva iz prethodnog stava bira skupština na način utvrđen statutom, na prijedlog manjinskih akcionara ili članova društva sa najmanje 5% glasačkih prava.

Član 17a.

(1) Javno preduzeće dužno je da tačno i blagovremeno unosi podatke o svom poslovanju u Informacioni sistem.

(2) Javno preduzeće dužno je da informacije o svom poslovanju, uključujući finansijske pokazatelje, podatke o organizacionoj strukturi i druge podatke od značaja za poslovanje preduzeća učini dostupnim javnosti najkasnije u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka, putem svoje internet stranice ili na drugi primjeren način.

Član 22.

Plan poslovanja iz prethodnog člana pored ostalog uključuje:

- a) plan prihoda i rashoda,
- b) kapitalne izdatke predložene za period koji plan poslovanja obuhvata,
- v) izvore finansiranja predložene za navedene kapitalne izdatke, te druge poslovne ciljeve,
- g) sve zajmove čije uzimanje je planirano u periodu koji plan poslovanja obuhvata,
- d) garancije čije je davanje predloženo za osiguranje tih kredita,
- đ) prijedloge za osnivanje ili kupovinu novih preduzeća ili poslova (bilo u cjelini ili djelimično) ili prodaju bilo kojeg od zavisnih društava (to jest supsidijara) preduzeća, te kadrovsku popunu, kao i prateće rashode za isto,
- e) prijedloge za prodaju nepokretne imovine,
- ž) prijedloge za korišćenje viška prihoda za period koji obuhvata plan poslovanja,
- z) predviđene finansijske izvještaje, funkcionalni i glavni budžet sa polugodišnjim analizama varijante i budžet obrtnog kapitala, koji moraju odražavati planirane aktivnosti preduzeća i sa tim aktivnostima povezane prihode i troškove,

i) način realizacije ciljeva poslovanja sa ključnim pokazateljima učinka i rizike za ostvarenje postavljenih ciljeva.

Član 40.

Nedopuštene aktivnosti

Preduzeću nije dopušteno:

- a) davanje kredita ili pozajmica zaposlenim preduzeća ili drugim licima ili pružanje garancija ili osiguranja za kredit;

- b) davanja putem donacija u suprotnosti sa odredbama Zakona o donacijama preduzeća u javnom vlasništvu ili pod javnom kontrolom Republike;
- v) isplate plata, doprinosa i naknada suprotno odredbama propisa o radu, Zakona o penzijskom i zdravstvenom osiguranju, ili licima na bilo kakvoj listi čekanja;
- g) učešće u postupku nabavke u svojstvu ponuđača bilo kojeg lica koje je pripremio poziv na tender ili svakog povezanog lica ili lica u vezi sa povezanim licima;
- d) vršenje izmjena i dopuna u bilo kojem već zaključenom ugovoru o nabavci, osim ako su izvršene u skladu sa zakonom;
- đ) prihvrat plaćanja zamjenom za novac, plaćanja u naturi, ili gotovinskom ekvivalentu;
- e) investicije iz kratkoročnih izvora sredstava preduzeća, osim kada se radi o odobrenim investicijama prema definiciji datoj u važećim zakonima koji regulišu tu oblast;
- ž) sklapanje ugovora o raspolaganju sa kumulativnom vrijednošću većom od **30.000 KM** bez potpisa dva direktora.

Član 46.

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo privrede i preduzetništva.

(2) Nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona u vezi sa poslovanjem javnog preduzeća u skladu sa članom 46a. vrše:

- a) resorno ministarstvo za javna preduzeća koja su u njegovoj nadležnosti,
- b) nadležna organizaciona jedinica u jedinici lokalne samouprave za javna preduzeća koja su u njenoj nadležnosti.

(3) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši republička uprava nadležna za inspekcijske poslove, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

IVa – SISTEM ZA KOORDINACIJU NADZORA JAVNIH PREDUZEĆA U REPUBLICI SRPSKOJ

Član 46a.

(1) Sistem za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Sistem za koordinaciju) uspostavlja se radi jačanja nadzora nad javnim preduzećima i doprinosa ekonomskom razvoju Republike Srpske.

(2) Sistem za koordinaciju čine:

- a) Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada),
- b) Tijelo za koordinaciju nadzora nad javnim preduzećima (u daljem tekstu: Tijelo za koordinaciju nadzora),
- v) Ministarstvo finansija,
- g) Investiciono-razvojna banka Republike Srpske,
- d) resorna ministarstva,
- đ) jedinice lokalne samouprave.

(3) Tijelo za koordinaciju nadzora, u saradnji sa drugim učesnicima u Sistemu za koordinaciju, obavlja sljedeće poslove:

- a) koordiniše prikupljanje i obrađuje podatke o javnim preduzećima,
- b) koordiniše pripremu analiza stanja u javnim preduzećima i preporuke politika,
- v) vodi Informacioni sistem,
- g) koordiniše izradu politike vlasništva,

d) koordiniše aktivnosti nadzora nad javnim preduzećima,
đ) obavlja i druge poslove u vezi sa koordinacijom nadzora nad javnim preduzećima.

(4) Ministarstvo finansija prati i izrađuje izvještaj o fiskalnim rizicima povezanim sa poslovanjem javnih preduzeća.

(5) Investiciono-razvojna banka Republike Srpske putem Akcijskog fonda upravlja akcijama Republike Srpske u javnim preduzećima.

(6) Tijelo za koordinaciju nadzora dostavlja objedinjeni izvještaj o poslovanju javnih preduzeća sa prijedlogom mjera Vladi, najmanje jednom godišnje.

(7) Politika vlasništva izrađuje se na srednjoročni period u skladu sa propisom kojim se uređuje strateško planiranje i donosi je Vlada.

(8) Vlada, na prijedlog resornog ministarstva, utvrđuje ciljeve poslovanja za javna preduzeća sa ključnim pokazateljima učinka.

(9) Vlada uredbom propisuje sadržaj, način i rokove za izradu i dostavljanje objedinjenog izvještaja.

Član 46b.

(1) Informacioni sistem obuhvata:

a) registar javnih preduzeća,
b) objedinjene finansijske i nefinansijske pokazatelje poslovanja javnih preduzeća,

v) izvještaje o sprovođenju politike vlasništva,

g) druge podatke od značaja za koordinaciju nadzora nad posebno nadziranim javnim preduzećima.

(2) Vlada uredbom propisuje način vođenja i sadržaj Informacionog sistema.

(3) Učesnici Sistema za koordinaciju su korisnici podataka iz Informacionog sistema.

Član 48.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 KM do 10.000 KM kazniće se za prekršaj preduzeće ako:

a) nadzorni odbor ne ispunjava obaveze i odgovornosti u skladu sa članom 24,

b) uprava ne ispunjava obaveze i odgovornosti u skladu sa članom 27,

v) direktor ne ispunjava obaveze i odgovornosti u skladu sa članom 12,

g) uprava ne unosi blagovremeno i tačno podatke o poslovanju u Informacioni sistem u skladu sa članom 17a. stav 1. ovog zakona,

d) uprava ne učini dostupnim javnosti informacije o poslovanju, uključujući finansijske pokazatelje, podatke o organizacionoj strukturi i druge podatke od značaja za poslovanje u roku od 30 dana od dana njihovog nastanka u skladu sa članom 17a. stav 2. ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz prethodnog stava kazniće se i odgovorno lice u preduzeću novčanom kaznom od 1.000 KM.

Član 53a.

Vlada, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, donosi sljedeće podzakonske akte:

a) Uredbu o objedinjenom izvještaju o preduzećima (član 46a. stav 9),

b) Uredbu o jedinstvenom informacionom sistemu za koordinaciju nadzora javnih preduzeća u Republici Srpskoj (član 46b. stav 2).

Član 56a.

(1) Odredbe ovog zakona koje se odnose na Sistem za koordinaciju primjenjuju se na posebno nadzirana javna preduzeća od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Odredbe ovog zakona koje se odnose na Sistem za koordinaciju primjenjuju se na ostala javna preduzeća po isteku roka od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.